

Co-funded by
the European Union

Портфолио на Образователните Цели: Цели в Часовете по ФВС – Ръководство

MASARYK
UNIVERSITY

Проектът е финансиран от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са единствено на автора/авторите и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (ЕАСЕА). Нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА могат да бъдат държани отговорни за тях.

PERfect Goal Bank © 2023 от Institute for Studies in Social Inclusion Diversity and Engagement, ViModo Ltd, Masarykova University, ACD La Hoya, BSDA, Sina Svetulka, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 12. е лицензиран под CC BY-NC-ND 4.0. За да видите копие на този лиценз, посетете <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Съдържание

Портфолио на Образователните Цели на Проект P.E.rfect	3
Въведение	3
Портфолио на Образователните Цели	7
Поведенчески Умения в Контекста на Часовете по ФВС	7
Сензорни Умения в Контекста на Часовете по ФВС	12
Двигателни Умения в Контекста на Часовете по ФВС	16
Терминологичен Речник	20

Портфолио на Образователните Цели на Проект P.E.rfect

Въведение

Този документ съдържа насоки за учителите по физическо възпитание и спорт (ФВС) за създаване на цели и задачи за техните ученици, използвайки принципите на приложния поведенчески анализ (ППА). Целта на това ръководство е да гарантира, че целите и задачите са наблюдаеми, измерими и следват добрите практики за формиране и надграждане за постигане на желаното поведение.

Инструмент за оценка: Първата стъпка при създаването на цели и задачи за учениците е да се приложи инструмент за оценка, чрез който да се определят областите, в които ученикът се нуждае от подобрение. Инструментът за оценка трябва да измерва текущото ниво на уменията на ученика във всяка област – вижте [Инструмент за оценка на поведението на деца с разстройства от аутистичния спектър в рамките на учебен час по физическо възпитание и спорт в начален етап на образование \(5 – 11 години\)](#)

Разбор на уменията: След като областите, в които е необходимо подобрение, бъдат идентифицирани, следващата стъпка е уменията да бъдат разделени на по-малки, наблюдаеми и измерими части. Това може да се постигне чрез анализ на задачите, който включва разбиване на едно сложно умение на няколко по-малки, управляеми части.

Анализът на задачите е важен компонент на приложния поведенчески анализ (ППА), който включва разбиване на сложни умения или поведения на по-малки и по-лесно управляеми компоненти. Както е отбелязано от Баер Улф и Ринсли (1968 г.), „анализът на задачите предоставя начин на разглеждане на поведението, който позволява ефективното му манипулиране“.

Анализът на задачите е важен, защото позволява на учителите да преподават широк спектър от умения, включително академични, социални и поведенчески, по структуриран и ефективен начин. Разделяйки сложните умения на по-малки и по-лесни стъпки, учениците могат по-добре да разберат какво се очаква от тях и е по-вероятно да успеят да усвоят новите умения. Както отбелязват ЛеБланк, Ричарди и Луисели (2005

г.), „анализът на задачите е съществен елемент в разработването на ефективни образователни и терапевтични програми“.

Изготвянето на анализ на задачите включва идентифициране на целевото поведение и разбиването му на по-малки стъпки. След като всяка стъпка бъде идентифицирана, учителят може да създаде диаграма или таблица за анализ на задачите, като използва ясен и кратък език, който учениците ще разберат. Както отбелязват Купър, Херън и Хеуърд (2007 г.), „анализът на задачите предоставя план за преподаване на сложни умения и гарантира, че всеки компонент на уменията се предава систематично и задълбочено“.

След като анализът на задачите е създаден, учителят може да моделира поведението или уменията, като същевременно акцентира върху всяка стъпка. По този начин ученикът може да разбере процеса по-добре и да си представи какво трябва да направи. В зависимост от нивото на уменията на ученика, може да се наложи учителят да предостави различни видове указания, като например словесни, визуални или невербални указания чрез физически контакт, за да подпомогне успешното изпълнение на всяка стъпка.

Важно е да се осигури и подкрепа, когато ученикът успешно изпълни всяка стъпка. Както е отбелязано от Каздин (2010 г.), „подкрепата е един от най-мощните инструменти за формиране на поведението“. Когато на учениците се предоставя подкрепа, те се чувстват мотивирани и насърчени да продължат да усвояват уменията.

Примери

Например, ако уменията, които трябва да се усъвършенства, е точното подаване по въздух на топката, могат да бъдат определени следните елементи:

- Хващане на топката с двете ръце
- Крачка напред с доминантния крак
- Завъртане на тялото към целта
- Изпъване на ръцете и освобождаване на топката
- Последващо подаване по въздух

Поетапни цели и задачи: След като разделите уменията на елементи, следващата стъпка е да създадете междинни цели и задачи, които ще помогнат на ученика да усъвършенства желаното умение. Междинните цели включват разбиване на целевото умение на по-малки, постижими стъпки, които се надграждат една друга. Целите трябва да са наблюдаеми и измерими, за да може да се проследява напредъкът. Например, ако целевото умение е точното подаване по въздух на топката, могат да се определят следните междинни цели и задачи:

- Цел 1: Ученикът да може да хване топката с двете си ръце и да я задържи за 3 секунди.
 - Етап 1: Ученикът да хване топката с двете си ръце и да я задържи за 1 секунда;
 - Етап 2: Ученикът да хване топката с двете си ръце и да я задържи за 2 секунди;

- Етап 3: Ученикът да хване топката с двете си ръце и да я задържи за 3 секунди.
- Цел 2: Ученикът да може да прави крачка напред с доминантния си крак, докато държи топката.
 - Етап 1: Ученикът да направи крачка напред с доминантния си крак, без да държи топката;
 - Етап 2: Ученикът да направи крачка напред с доминантния си крак, докато държи топката с едната си ръка;
 - Етап 3: Ученикът да направи крачка напред с доминантния си крак, докато държи топката с двете си ръце.

Насоки за изготвяне на цели:

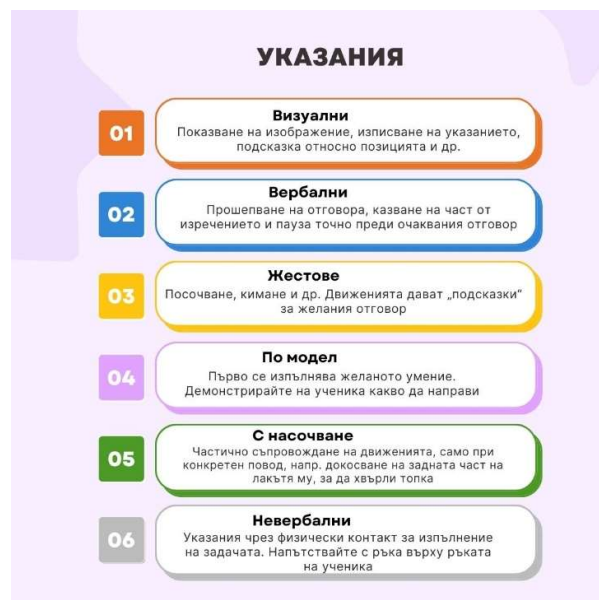
- Започнете, като определите умението, което се нуждае от усъвършенстване, и критериите за успех. Например, когато **бъде представено указание с няколко стъпки** (напр., събуй си обувките и отиди да седнеш на пода), без името му да бъде посочено, детето ще изпълни всички части на указанието без помощ в **4 от 5 (80%) случая**;
- Разделете умението на по-малки, наблюдаеми и измерими етапи, като използвате анализ на задачите. Определете междинни цели и задачи, които се надграждат една друга, за да се усъвършенства желаното умение;
- Използвайте позитивен език в целите и задачите, като се фокусирате върху това, което ученикът може да направи, вместо върху това, което не може;
- Изгответе график за постигане на целите и задачите;
- Оценявайте редовно напредъка на ученика и съответно коригирайте целите и задачите.

Указания:

Указанията представляват сигнали или помощ, които се предоставят на хората, за да им помогнат да научат и изпълнят желаното движение. Указанията се използват като обучителна стратегия, която насочва лицата към правилния отговор, когато те първоначално усвояват ново умение или когато се нуждаят от допълнителна подкрепа. Най-често срещаните указания са:

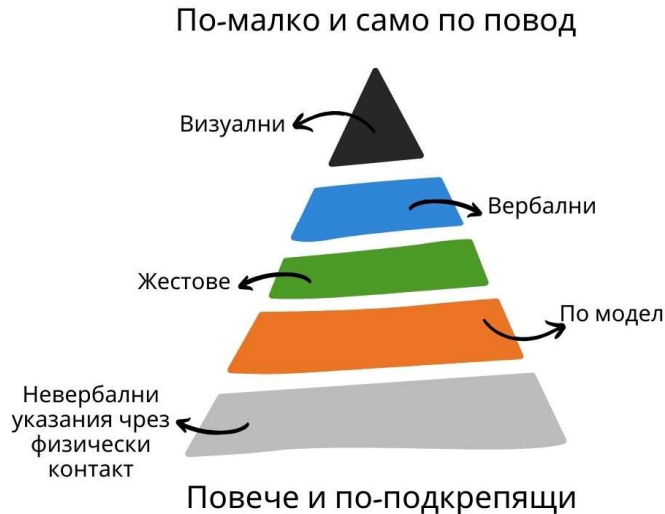
Йерархия на указанията:

Йерархията на указанията е систематичен подход, който очертава реда, по който те се представят, като се започва от повече и по-подкрепящите указания и се стига до

по-малко и само по повод. Низходящата йерархия започва с повече и по-подкрепящи указания, като например невербални указания чрез физически контакт или тези по модел, при което лицето се насочва физически или му се показва как точно да извърши движението. Когато лицето става по-умело, указанията постепенно стават по-малко и само при конкретен повод, като се преминава към вербални и визуални указания, докато накрая не изчезнат напълно, което позволява на лицето да бъде самостоятелно. Целта на йерархията на указанията е да насърчи придобиването на нови умения и евентуалното постигане на независимост чрез постепенно намаляване на нивата на предоставяната помощ.

ЙЕРАРХИЯ НА УКАЗАНИЯТА

Прайминг:

Праймингът е техника, която се използва за подготовка и запознаване на хората с предстоящите дейности, преходи или очаквания. Тя включва предоставяне на предварителна информация или излагане на съответните материали или сигнали, които ще бъдат срещнати в конкретна ситуация.

Тази техника може да помогне на учениците с разстройства от аутистичния спектър, като намали тревожността, увеличи предвидимостта и насърчи по-плавните преходи. Тя може да приеме различни форми, като например визуални графики, социални истории или вербални напомняния.

Портфолио на Образователните Цели

Поведенчески Умения в Контекста на Часовете по ФВС

ПУ1: Детето изпълнява многоетапни указания, когато те са дадени директно на него.

Цел 1: Когато на детето е дадено указание, състоящо се от една стъпка (напр., събуй си обувките), без името му да е споменато, то следва всички части на указанието без да му е необходима помощ, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Когато на детето е дадено указание, състоящо се от няколко стъпки (напр. събуй си обувките и отиди да седнеш на пода) и името му е споменато, то следва всички части на указанието без да му е необходима помощ, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Когато на детето е представено указание, състоящо се от няколко стъпки (напр. събуй си обувките и отиди да седнеш на пода), без името му да е споменато, то следва всички части на указанието без да му е необходима помощ, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ2: Детето изпълнява указания, състоящи се от 1 стъпка, в група от 5 или повече деца.

Цел 1: Когато се даде указание, състоящо се от една стъпка, в група от 2-3 деца, детето следва указанието, когато името му е споменато, без да му е необходима физическа помощ или вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Когато се даде указание, състоящо се от една стъпка, в група от 3-4 деца, детето следва указанието, без името му да е споменато и без да му е необходима физическа помощ или вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Когато се даде указание, състоящо се от една стъпка, в група от 5 или повече деца, детето следва указанието, без да му е необходима физическа помощ или вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ3: Детето спазва основните правила в часа по ФВС, които са изложени в класната стая или са били разгледани по време на часа.

Цел 1: Когато по време на часа по ФВС бъде представено визуално указание относно правилата, изложени във физкултурния салон (напр. списък на правилата, залепен на пода в близост до мястото, където детето седи), детето изговаря правилото и го спазва, без да му е необходима физическа помощ или вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часа по ФВС, детето спазва правилата, които са били разгледани в началото на часа и са изложени във физкултурния салон, без да му е необходима физическа помощ или вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часа по ФВС, детето самостоятелно спазва всички правила, които са разгледани и изложени във физкултурния салон, без да му е необходима физическа помощ или вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ4: Поне веднъж по време на часа по ФВС, детето се обръща към свой съученик, за да му зададе въпрос или да поиска нещо.

Цел 1: По време на час по ФВС, когато на детето му е нужен определен предмет или има въпрос, то се приближава до свой съученик и иска предмета или задава въпроса си без никакви вербални, но с помощта на невербални указания чрез физически контакт (напр. учителят внимателно насочва детето към съученикът му, за да започне) или указания по модел от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на час по ФВС, когато на детето му е нужен определен предмет или има въпрос, то се обръща към свой съученик и иска предмета или задава въпроса си с помощта на вербални указания от страна на учителя (напр. напомняне да отиде да попита съученика си), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на час по ФВС, когато на детето му е нужен определен предмет или има въпрос, то самостоятелно се обръща към свой съученик и иска предмета или задава въпроса си, без никакви подкани или указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ5: Детето отговаря на въпрос/искане, в група от 5 или повече деца. Целта е детето да отговори на въпрос или да извърши дадено действие поне веднъж по време на часа по ФВС.

Цел 1: По време на час по ФВС, когато на детето се зададе въпрос или се поиска от него да извърши действие в група от 3-4 деца, то реагира, като дава отговор или извършва действието, с помощта на указания по модел или чрез жестове от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на час по ФВС, когато на детето се зададе въпрос или се поиска от него да извърши действие в група от 5 или повече деца, то реагира, като дава отговор

или извършва действието, с помощта на вербални указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на час по ФВС, когато на детето се зададе въпрос или се поиска от него да изпълни действие в група от 5 или повече деца, то отговаря самостоятелно или изпълнява действието, без никакви подкани или указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ6: Детето идва в часа по ФВС с подходящи дрехи и обувки.

Цел 1: В определените дни за ФВС, когато учителят му напомни, детето идва в часа с подходящо облекло/обувки, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: В определените дни за ФВС, без да е необходимо напомняне от страна на учителя, детето идва в часа с някои от необходимите дрехи/обувки (80%), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: В определените дни за ФВС детето самостоятелно идва в часа с подходящо облекло/обувки, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ7: Детето преминава от една дейност към друга (преход) по време на часа по ФВС, без да проявява предизвикателно поведение или да се нуждае от помощ.

Цел 1: След праймингът, когато учителят даде знак за преминаване към следващата дейност, детето не проявява предизвикателно поведение и не са необходими невербални указания чрез физически контакт или визуални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Без прайминг, когато учителят подаде сигнал за преминаване към следващата дейност, детето преминава към нея, без да проявява предизвикателно поведение, но са необходими вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Когато учителят подаде сигнал за преминаване към следващата дейност, детето самостоятелно преминава към нея, без да проявява предизвикателно поведение или да се нуждае от помощ, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ8: Детето демонстрира способност да определя собственото си поведение и да си поставя цели.

Цел 1: Когато му бъде даден избор между две възможности (напр. „Да седя тихо или да шумя“), детето само определя собственото си поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Когато учителят го попита (вербално указание) (напр. „Какво правиш в момента?“), детето само определя собственото си поведение (напр. „Седя тихо“), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Детето самостоятелно определя поведението си и си поставя цел (напр. „Трябва да седя тихо и да споделям с другите“), без да бъдат необходими подкани и указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ9: Детето съобщава желанията и потребностите си на учителя по ФВС по подходящ начин по време на часа.

Цел 1: По време на часа по ФВС, когато детето иска или се нуждае от нещо, то съобщава на учителя по подходящ начин, след като той е моделирал правилното поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часа по ФВС, когато детето иска или се нуждае от нещо, то съобщава на учителя по подходящ начин, само с помощта на жестове или частични вербални указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часа по ФВС, когато детето иска или се нуждае от нещо, то самостоятелно и по подходящ начин съобщава на учителя своите желания и потребности, без да бъдат необходими подкани или указания, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ10: Детето демонстрира ново умение в групово обучение на 5 или повече деца.

Цел 1: Когато му бъде представено ново умение, в рамките на групово обучение с 2-3 деца, детето демонстрира уменията с помощ/указания от страна на учителя (невербални указания чрез физически контакт), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Когато му бъде представено ново умение, в рамките на групово обучение с 2-3 деца, детето демонстрира уменията с известна помощ/указания от страна на учителя (по модел, жестове, вербални указания), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 3: Когато му бъде представено ново умение, в рамките на групово обучение на 5 или повече деца, детето демонстрира уменията с помощ/указания от страна на учителя (невербални указания чрез физически контакт), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: Когато му бъде представено ново умение, в рамките на групово обучение с 5 или повече деца, детето демонстрира уменията с известна помощ/указания от страна на учителя (по модел, жестове, вербални указания), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 5: Когато му бъде представено ново умение, в рамките на групово обучение на 5 или повече деца, детето демонстрира самостоятелно уменията, без да бъдат необходими подкани или указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ11: По време на целия час по ФВС, детето се държи по начин, който да подпомага обучението на всички деца.

Цел 1: По време на часовете по ФВС, детето се въздържа от предизвикателно поведение, което може да попречи на обучението на другите деца, с помощта (невербални указания чрез физически контакт) на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая. Например, когато детето се държи по начин, който може да разсее другите ученици (напр. когато вика), учителят ще върне вниманието му към дейността.

Цел 2: По време на часовете по ФВС, детето има поведение, което подпомага обучението на всички деца, като учителят му помага (вербални, визуални или жести указания), да се въздържа от поведение, което може да повлияе отрицателно на другите ученици, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часовете по ФВС, детето самостоятелно се държи по начин, който подпомага обучението на всички деца, без да бъдат необходими подкани

или указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ12: Детето остава в групата от 5 или повече деца по време на часа по физическо възпитание и спорт.

Цел 1: По време на часа по ФВС, детето е част от група от 5 или повече деца, с помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, да не напуска определеното пространство, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часовете по ФВС, детето е част от група от 5 или повече деца, като учителят използва вербални, визуални или жестови указания, за да не напуска то определеното пространство, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часовете по ФВС, детето самостоятелно остава в групата от 5 или повече деца, без да бъдат необходими подкани или указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ПУ13: Детето отговаря на всички въпроси/молби, зададени от съучениците му по време на часа по ФВС.

Цел 1: По време на часа по ФВС, когато съучениците му задават въпроси или отправят молби, детето отговаря на всички тях с помощта на примерни указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часа по ФВС, когато съучениците му задават въпроси или отправят молби, детето отговаря на всички тях с помощта на частични вербални или визуални указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часа по ФВС, когато съучениците му задават въпроси или отправят молби, детето отговаря самостоятелно на всички тях без да бъдат необходими подкани или указания от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Сензорни Умения в Контекста на Часовете по ФВС

СУ1: Отлепяне на краката от земята.

Цел 1: Когато детето бъде помолено да участва в дейност от часа по ФВС, при която краката му трябва да се отлепят от земята (напр. скачане), то изразява мнението си с помощта на думи/жестове/ААС/РЕСРС, както и със съдействие от страна на учителя (напр. чрез модел на комуникация), който от своя страна му напомня да се въздържа от предизвикателно поведение (напр. учителят показва визуално напомняне/картичка на ученика), както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Когато детето бъде помолено да участва в дейност от часа по ФВС, при която краката му трябва да се отлепят от земята (напр. скачане), то изразява мнението си с помощта на думи/жестове/ААС/РЕСРС, както и със съдействие от страна на учителя (напр. чрез модел на комуникация), без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Когато детето бъде помолено да участва в дейност от часа по ФВС, при която краката му трябва да се отлепят от земята (напр. скачане), то изразява мнението си самостоятелно, с помощта на думи/жестове/ААС/РЕСРС, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

СУ2: Детето изразява мнението си относно риска от падане и височините по време на дейности от часа по ФВС, като например катерене по въже или изкачване на стълба, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на дейностите от часа по ФВС, включващи катерене (напр. по въже или стълба), след указания от страна на учителя (напр. вербално указание) детето изразява мнението си относно риска от падане и височините, с помощта на думи, жестове, ААС (подпомагаща и алтернативна комуникация) или РЕСРС (комуникационна система за обмен на картини), като същевременно учителят му напомня да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на дейностите от часа по ФВС, включващи катерене (напр. по въже или стълба), след указания от страна на учителя (напр. вербално указание) детето изразява мнението си относно риска от падане и височините, като използва думи, жестове, ААС или РЕСРС, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава в 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на дейностите от часа по ФВС, включващи катерене по въже или стълба, детето самостоятелно и последователно изразява мнението си относно риска от падане и височините, като използва думи, жестове, ААС или РЕСРС, без да

проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

У3: Детето изразява мнението си относно обръщането с главата надолу по време на дейности от часа по ФВС, като например превъртания или при използването на гимнастически уреди, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на часовете по ФВС, в които има елементи на обръщане с главата надолу, като превъртания или използването на гимнастически уреди, след указания от страна на учителя (напр. вербално указание), детето изразява мнението си относно тях, като използва думи, жестове, AAC (подпомагаща и алтернативна комуникация) или PECS (комуникационна система за обмен на картини), като същевременно учителят му напомня да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часовете по ФВС, в които има елементи на обръщане с главата надолу, като превъртания или използването на гимнастически уреди, след указания от страна на учителя (напр. вербално указание), детето изразява мнението си относно тях, като използва думи, жестове, AAC или PECS, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80 %) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часовете по ФВС, в които има елементи на обръщане с главата надолу, като превъртания или използването на гимнастически уреди, детето самостоятелно и последователно изразява мнението си относно тях, като използва думи, жестове, AAC или PECS, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

СУ4: Детето изразява мнението си относно това да бъде докосвано или то да докосне някого, на други деца по време на часовете по ФВС, като например държане за ръце при формиране на кръг или изпълнение на йога пози по двойки, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на дейностите в часовете по ФВС, които включват близък контакт, като например държане за ръце или изпълнение на йога пози за двойки, при указания от учителя (вербални), детето изразява мнението си за това да бъде докосвано или да докосва други хора, като използва всякаква форма на комуникация (PECS, вербална, жестомимична), като същевременно учителят му напомня да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на дейностите в часовете по ФВС, които включват близък контакт, като например държане за ръце или изпълнение по йога пози за двойки, при леки указания от страна на учителя (т.е. визуални указания), детето изразява мнението си относно това да бъде докосвано или да докосва други хора, като използва всякаква форма на комуникация (PECS, вербална, жестомимична), без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Детето участва активно в дейностите в часовете по ФВС, които включват допир, като например държане за ръце при формиране на кръг или изпълнение на йога пози по двойки, без да проявява предизвикателно поведение; ако има ситуация, в която детето се чувства неудобно, то самостоятелно изразява мнението си, използвайки всякаква форма на комуникация, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава в 4/5 (80%) случая.

СУ5: Детето изразява мнението си относно стоенето в редица/близостта до други деца по време на дейностите в часовете по ФВС, като например чакане на опашка за вода, или близък контакт с някого, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на дейностите в часа по ФВС, които включват стоене в непосредствена близост до другите деца (като например стоене в редица), с помощ и указания от страна на учителя (напр. вербални), детето изразява мнението си, като използва всякаква форма на комуникация (PECS, вербална, жестомимична), като същевременно учителят го подканя да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на дейностите в часа по ФВС, които включват стоене в непосредствена близост до другите деца, с помощ и указания от страна на учителя (напр. визуални указания), детето изразява мнението си, като използва всякаква форма на комуникация (PECS, вербална, жестомимична), без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на дейностите в часа по ФВС, които включват стоене в непосредствена близост до другите деца (като например чакане на опашка), без да бъдат необходими указания от страна на учителя, детето изразява мнението си, като използва всякаква форма на комуникация (PECS, вербална, жестомимична), без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

СУ6: Детето изразява мнението си относно прекомерното движение по време на дейностите в часа по ФВС, като въртене или бързо танцуване, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на дейностите в часовете по ФВС, като например въртене или бързи танци, детето има нужда от подкана от страна на учителя (т.е. вербални или невербални указания чрез физически контакт) и използва система за комуникация (напр. вербална комуникация, система за обмен на картини, приложение за комуникация), за да изрази мнението си относно прекомерното движение, като същевременно учителят (изцяло или частично) му напомня да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на дейностите в часовете по ФВС, като например въртене или бързи танци, детето има нужда от минимална подкрепа от страна на учителя (напр. визуални указания) и използва система за комуникация (напр. вербална комуникация, система за обмен на картини, приложение за комуникация), за да изрази мнението си относно прекомерното движение, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на дейностите в часа по ФВС, като например въртене или бързи танци, детето самостоятелно изисква алтернативна дейност или променя темпото на движение, според собствените си усещания, като използва предварително определена система за комуникация, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

СУ7: Детето изразява мнението си относно това, че трябва да остане неподвижно по време на дейностите в часа по ФВС, като например играта „замръзни“, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на часовете по ФВС, след като бъде подканено от учителя (напр. вербално), детето изразява мнението си относно това, че трябва да остане неподвижно, като същевременно учителят му напомня (невербални указания чрез физически контакт), да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на дейностите в часа по ФВС, след леко подканяне от страна на учителя (напр. визуално указание), детето изразява мнението си относно това, че трябва да остане неподвижно, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часа по ФВС, детето само изисква прекъсване на движението или промяна на дейността, когато се чувства неудобно от факта, че трябва да остане неподвижно, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава в 4/5 (80%) случая.

СУ8: Детето изразява мнението си относно това, че се намира в шумна среда по време на часа по ФВС (останалите деца и учителят говорят едновременно в шумния физкултурен салон), без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на часовете по ФВС, след като бъде подканено от учителя (напр. вербално), детето изразява мнението си относно това, че се намира в шумна среда, като същевременно учителят му напомня (невербални указания чрез физически контакт), да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава в 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часовете по ФВС, само с помощта на леки указания от страна на учителя (напр. визуални), детето изразява мнението си, относно това, че се намира в шумна среда, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часовете по ФВС, детето изразява самостоятелно мнението си относно това, че се намира в шумна среда, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

СУ9: Детето изразява мнението си относно това да бъде в ярко осветена среда по време на часовете по ФВС, без да проявява предизвикателно поведение.

Цел 1: По време на часовете по ФВС, когато физкултурния салон е ярко осветен, след като бъде подканено от учителя (напр. вербално или невербални указания чрез физически контакт), детето изразява мнението си относно присъствието си там, като същевременно учителят му напомня (невербални указания чрез физически контакт), да се въздържа от предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: По време на часовете по ФВС, когато физкултурния салон е ярко осветен, след

лека подкана от страна на учителя (чрез по-малко указания и само по повод, напр. визуални), детето изразява мнението си относно присъствието си там, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: По време на часовете по ФВС, когато физкултурния салон е ярко осветен, детето самостоятелно изразява мнението си относно присъствието си там, без да проявява предизвикателно поведение, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Двигателни Умения в Контекста на Часовете по ФВС

ДУ1: Детето имитира последователност от движения, моделирана от учителя по ФВС.

Цел 1: Когато учителят по ФВС демонстрира единично действие (напр. вдигане на ръцете нагоре), детето го имитира, с помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: Когато учителят по ФВС демонстрира единично действие (напр. вдигане на ръцете нагоре), детето го имитира, с известна помощ от страна на учителя, като например вербални и жестики указания или такива по модел, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 3: Когато учителят по ФВС демонстрира единично действие (напр. вдигане на ръцете нагоре), детето самостоятелно го имитира, без да бъдат необходими указания или подкрепа, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: Когато учителят по ФВС демонстрира последователност от действия, детето я имитира, с помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 5: Когато учителят по ФВС демонстрира последователност от действия, детето я имитира, с известна помощ от страна на учителя, като например вербални и жестики указания или такива по модел, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 6: Когато учителят по ФВС демонстрира последователност от действия, детето я имитира самостоятелно, без да бъдат необходими указания или подкрепа, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ДУ2: Детето подскача на един крак на най-малко 7 метра разстояние, без да падне.

Цел 1: С помощта на изцяло или частично физическа подкрепа от страна на учителя (напр. учителят държи крака на детето нагоре и го придържа, за да запази равновесие), детето подскача на един крак на разстояние най-малко 1 метър, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето подскача на един крак на разстояние най-малко 1 метър, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 3: Детето самостоятелно подскача на един крак на разстояние най-малко 1 метър, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: С помощта на изцяло или частично физическа подкрепа от страна на учителя (напр. учителя държи крака на детето нагоре и го придържа, за да запази равновесие), детето подскача на един крак на разстояние най-малко 3 метра, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 5: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето подскача на един крак на разстояние най-малко 3 метра, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 6: Детето самостоятелно подскача на един крак на разстояние най-малко 3 метра, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 7: С помощта на изцяло или частична физическа подкрепа от страна на учителя (напр. учителя държи крака на детето нагоре и го придържа, за да запази равновесие), детето подскача на един крак на разстояние най-малко 7 метра, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 8: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето подскача на един крак на разстояние най-малко 7 метра, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА ЦЕЛ 9: Детето самостоятелно подскача на един крак на разстояние най-малко 7 метра, без да падне, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ДУЗ: Детето хвърля топка от разстояние 4 метра в цел с размер около 1 метър.

Цел 1: С помощта на изцяло или частична физическа подкрепа от страна на учителя, детето хвърля топка от разстояние 1 метър в цел с големина около 2 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето хвърля топка от разстояние 1 метър в цел с размер около 2 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 3: Детето самостоятелно хвърля топка от разстояние 1 метър в цел с големина около 2 метра, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: С помощта на изцяло или частична физическа подкрепа от страна на учителя, детето хвърля топка от разстояние 2 метра в цел с големина около 1.5 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 5: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето хвърля топка от разстояние 2 метра в цел с размер около 1.5 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 6: Детето самостоятелно хвърля топка от разстояние 2 метра в цел с големина около 1.5 метра, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 7: С помощта на изцяло или частична физическа подкрепа от страна на учителя, детето хвърля топка от разстояние 4 метра в цел с големина около 1 метър, както се

наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 8: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето хвърля топка от разстояние 4 метра в цел с размер около 1 метър, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА ЦЕЛ 9: Детето самостоятелно хвърля топка от разстояние 4 метра в цел с големина около 1 метър, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ДУ4: Детето тупка и улавя топка за тенис с една ръка.

Цел 1: С помощта на изцяло или частична физическа подкрепа от страна на учителя, детето тупка и улавя топка за тенис с две ръце, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето тупка и улавя топка за тенис с две ръце, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 3: Детето самостоятелно тупка и улавя топка за тенис с две ръце, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: С помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, детето тупка и улавя топка за тенис с една ръка, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 5: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето тупка и улавя топка за тенис с една ръка, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 6: Детето самостоятелно тупка и улавя топка за тенис с една ръка, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

ДУ5: Детето рита неподвижна топка на височина от поне 4 метра.

Цел 1: С помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, детето рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 1 метър, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 1 метър, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 3: Детето самостоятелно рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 1 метър, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: С помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, детето рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 2 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 5: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел,

детето рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 2 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 6: Детето самостоятелно рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 2 метра, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 7: С помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, детето рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 4 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 8: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел, детето рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 4 метра, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 9: Детето самостоятелно рита неподвижна топка, така че тя да се издигне във въздуха поне на 4 метра, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

M6: В рамките на 5 секунди детето пробягва 3 метра, взема предмет, след което се връща с него (без да го изпуска).

Цел 1: С помощта на невербални указания чрез физически контакт от страна на учителя, детето изпълнява задачата в рамките на 10 секунди, като изминава 2 метра, взема предмет и се връща с него, без да го изпуска, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 2: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел или жестови указания, детето изпълнява задачата в рамките на 10 секунди, като изминава 2 метра, взема предмет и се връща с него, без да го изпуска, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 3: Детето самостоятелно изпълнява задачата в рамките на 10 секунди, като изминава 2 метра, взема предмет и се връща с него, без да го изпуска, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 4: С помощта на изцяло или частична физическа подкрепа от страна на учителя, детето изпълнява задачата в рамките на 5 секунди, като изминава 3 метра, взема предмет и се връща с него, без да го изпуска, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Цел 5: С известна помощ от страна на учителя, като например указания по модел или жестови указания, детето изпълнява задачата в рамките на 5 секунди, като изминава 3 метра, взема предмет и се връща с него, без да го изпуска, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

КРАЙНА Цел 6: Детето самостоятелно изпълнява задачата в рамките на 5 секунди, като изминава 3 метра, взема предмет и се връща с него, без да го изпуска, без да бъдат необходими указания или подкрепа от страна на учителя, както се наблюдава при 4/5 (80%) случая.

Терминологичен Речник

Прайминг: техника, която се използва за подготовка и запознаване на хората с предстоящите дейности, преходи или очаквания. Тя включва предоставяне на предварителна информация или излагане на съответните материали или сигнали, които ще бъдат срещнати в конкретна ситуация.

Тази техника може да помогне на учениците с разстройства от аутистичния спектър, като намали тревожността, увеличи предвидимостта и насърчи по-плавните преходи. Тя може да приеме различни форми, като например визуални графики, социални истории или вербални напомняния.

Указания: сигнали или помощ, които се предоставят на хората, за да им помогнат да научат и изпълнят желаното движение. Указанията се използват като обучителна стратегия, която насочва лицата към правилния отговор, когато те първоначално усвояват ново умение или когато се нуждаят от допълнителна подкрепа.

Оформяне: „поведенчески термин, който се отнася до постепенното оформяне или обучение на лицето в дадено поведение, чрез поставяне на акцент върху поведение, което се доближава до желаното.

Надграждане: постепенни стъпки към крайното желано поведение.